

Forældrerollen i forhold til unges forbrug af alkohol

Af Steen Kruse,
socialpædagog
og familieterapeut

Hvor meget skal forældrene blande sig?

Lovgivning er klar – men mange forældre er uklare. Undersøgelser peger generelt på, at en vigtig faktor i spørgsmålet om de unges forhold til alkohol er, om man som forældre har en klar holdning. Nogle forældre siger på den ene side, at de ikke kan lide, at de unge drikker, mens de samtidig giver dem to øl med til en fest, før de er fyldt 16 år. Forklaringen lyder ofte, at så ved de da, *hvad og hvor meget* de drikker. De unge selv siger, at de oplever situationen sådan, at forældrene giver dem lov, og når forældrene giver dem lov, da er det langt lettere at drikke. Hvis man først har fået to øl med i tasken, så ligger det selvfølgelig ligefor at få nogle flere af de venner, der er over 16 år!

Andre forældre siger ikke noget til forældremøderne eller drøftelserne i større plenum. På vej hjem griner især fædre lidt og siger: »Da jeg var 13 år, drak jeg selv bag cykelskuret – og det har jeg da ikke taget skade af!»

Det viser sig entydigt i undersøgelser, at familier, hvor forældrene enten giver lov, forholder sig passivt eller udsender tvetydige signaler, er dem, hvor de unge begynder at drikke tidligt og drikker mere end andre unge. Derfor kan man klart konkludere: *Forældres holdning er vigtig og måske én af de mest afgørende faktorer i unges alkoholforbrug.* Børnerådet har lavet en undersøgelse, der viser, at børn og unge, der

får lov at drikke, drikker 10 gange så meget, som de børn og unge, hvis forældre har en aktiv grænsesættende holdning i forhold til alkohol.

Film til inspiration

For uddybende inspiration om nogle af disse problematikker, kan det anbefales, at se én af de følgende film. De kan også bruges sammen med nogle forældre som et oplæg, der kan belyse, at deres holdning er den allervigtigste faktor, når det handler om alkohol og alkoholdebut samt alkoholforbrug blandt unge.

Undervisningsfilmen »Når vores børn drikker« sætter fokus på, hvilke konsekvenser et alkoholforbrug har for de unge, og den forsøger også at udfordre forældregruppen til at forholde sig aktivt til denne udfordring. Varighed 25 min. Filmen kan ses her: <http://player.vimeo.com/video/15591627>

»Børn, unge og alkohol« er et indslag sendt i søndagsavisen for nogle år siden, hvor man ser, hvilken betydning det har i de familier, man følger, at forældrene har et rummeligt forhold til deres børns alkoholforbrug. Varighed 10 min. Klippet kan ses her: <http://www.youtube.com/watch?v=UZXA-BpII9k>

Forældrenes eget forbrugsmønster

Jeg vil nu skitsere tre områder, der alle er med til at påvirke de unges alkoholforbrug, og som det dermed er vigtigt at have fokus på. Den

første væsentlige overvejelse er, hvordan og hvor meget alkohol skal fylde i ens eget liv som forældre. Ser børnene, at man drikker hver dag? Er alkohol en hverdagsting? Drikker man sig selv fuld sammen med sine venner, og er det noget, ens børn ser? Er børnene vidner til, at man en gang imellem drikker sig sanseløst beruset? Hvis børn og unge ser, at man som forældre selv bruger alkohol på den måde, er det også sværere at sige, at sådan må de unge ikke selv drikke.

I familier, hvor den ene forældre drikker for meget, opstår der ofte det, man kalder medmisbrug. Det betyder, at den der ikke drikker for meget, så at sige dækker over den, der drikker for meget. »Far har haft en hård dag, han har brug for et par øl.« Sådan kan moderen i en familie måske være med til at dække over et stort misbrug og også være med til at legalisere, at det foregår. I familier, hvor der er et overforbrug af alkohol, ser man også en øget tendens til, at børnene får et overforbrug. Dog er et højt alkoholforbrug hos forældrene *ikke* ensbetydende med, at børnene som voksne også får det. Nogle voksne børn reagerer modsat og bliver meget afholdende, fordi de har set, hvordan det kan gå.

Alkoholforbrug er et af de mest tabubelagte emner i vores samfund. Derfor kan det være meget vanskeligt at sige til et andet menneske, at det drikker for meget. Det er min oplevelse, at det i familier med et stort forbrug ofte er nødvendigt, at der kommer én udefra og fortæller,

at man synes, der drikkes for meget. Dette til trods vil mange reagere med at benægte eller bagatellisere. Både den, der drikker for meget, men også dem, der ikke drikker for meget i familien. Det gælder både børnene og den anden voksne.

Jeg møder i mit daglige arbejde en del voksne børn, der ikke forstår, at der ikke var nogen, der greb ind, da de var børn. De efterspørger, hvor læreren og pædagogen var. Eller vennernes forældre.

Forældrerollen sociologisk set

En anden væsentlig faktor i denne diskussion, er den sociologiske udvikling, der er sket i forholdet mellem forældre og børn. Opdragelsen af vores børn er i langt højere grad blevet præget af en forhandlingskultur. Ofte signalerer vi, at opdragelse og regler er til forhandling. Derfor kan de unge med god grund opleve, at alkoholdebut og -forbrug selvfølgelig også er til forhandling. Dertil kommer, at teenagetiden i øvrigt er en periode, hvor den unge forsøger at blive selvstændig, så selvfølgelig vil man også på dette område blive afkrævet svar af sine børn. Opdrager- og forældrerollen er blevet demokratiseret. Det betyder, at rigtig mange forældre rent faktisk har den forståelse af opdragelse, at ting kan drøftes, og at børns meninger er lige så gyldige eller i alt fald næsten lige så gyldige som forældrenes.

Set i forhold til tidligere tiders

4

langt mere autoritære opdragelse, er der sket rigtig meget godt på dette område. Det er godt, at børn og unge i dag har et forhold til deres forældre, hvor man kan tale sammen på lige fod. Men denne ligeværdighed bliver nogle gange misforstået i opdragelsesøjemed. Demokrati og ligeværdighed kan forveksles med lighed, og i mange henseender kommer børn til at opleve, at deres meninger og holdninger ikke blot skal høres, men også at de har ret til at få det sidste ord. Hvis forældre samtidig tror, at deres holdning er ligegyldig, eller de føler sig presset af andre forældre, så ligger det lige for at være åben og imødekommende. Denne åbenhed og imødekommenhed bliver i nogle tilfælde til grænseløshed og mangel på forældreansvar. Men det er et forældrevilkår, og det hører med til det at have teenagere, at man stiller op og giver udtryk for nogle klare holdninger, som de unge kan spille bold op ad.

Manglende grænsesætning

En anden typisk problemstilling i dag er, at mange forældre ikke tør sætte grænser, fordi de tror deres børn så vil blive holdt udenfor. Mange forældre er bange for at være dem, der trækker en grænse, idet de kan tro, at netop den norm, de ønsker at sætte, er for fast og måske urimelig.

Jeg har et eksempel fra mit eget liv: Et af mine børn på 12 år havde sammen med sin klasse (6. klasse) egenhændigt bestemt, at de skulle i

biografen og se *Klovn - The Movie*. Ingen forældre havde tilsyneladende taget stilling til, om det var i orden. Dagen før de skulle af sted, fandt min kone og jeg ud af, hvad *Klovn - The Movie* er for en film, og at det faktisk er en rigtig dårlig film. Vi begynder at ringe rundt til de andre forældre og hører mange gange denne formulering: »Jo, vi synes egentlig også, det er en dårlig ide, men vi tænkte, at når alle de andre måtte, så kunne vi ikke sige nej«.

Dette er et godt eksempel på, hvordan man undlader at reagere på sin gode fornemmelse, fordi man tror, man er den eneste forældre, der er imod. Dertil kommer, at forældre som aldrig før er usikre på, hvad opdragelse egentlig går ud på. Mange ved ikke, hvilke grænser man kan og bør sætte – og hvornår. Denne usikkerhed gør, at man kan være tilbageholdende og åbent spørgende i forhold til regler og grænser.

Ungdomskulturen i dag

Den sidste vinkel, det er relevant at pointere i forhold til dette emne, er den hidsige ungdomskultur, der er i dag. »Hidsig« skal forstås sådan, at de unge tilsyneladende mere markant end tidligere afprøver grænser. Ungdomskulturen har altid været afprøvende og grænsesøgende. Det er dog mit indtryk, at de unge i dag i høj grad bryder grænser og afprøver sig selv på en vildere måde end nogensinde før. Dette sker ikke mindst under drukfester, hvor unge

indtager store mængder alkohol på meget kort tid. (Binge-drinking).

At drikke sig sanseløst beruset for derefter at more sig over hinandens opførsel er til mange fester et mål i sig selv.

Dette indeholder forskellige dilemmaer både for dem, der deltager, og for dem, der står udenfor og vælger det fra. I nogle sammenhænge betyder det formodentlig, at de unge kommer til at føle sig udenfor, hvis de ikke deltager i disse fester. Jeg tror, det er særdeles vigtigt, at vi i kristne fællesskaber og på skolerne overvejer, hvordan vi laver et seriøst alternativ til disse drukfestmiljøer.

Hvordan kan sådan et alternativ se ud? Jeg oplevede, at man på Sommeroase i Odder havde lavet et nyt tiltag til de unge. Hver aften var der diskotek i 1½ time, hvor der var en DJ, der sørgede for, at de unge kunne give den gas. Diskoteket var centralt placeret på lejren, og der blev virkelig fyret op under musikken. Det lå placeret, så alle kunne stikke hovedet ind og fornemme den fede stemning. Det at kunne tilbyde dette i et alkoholfrit kristent miljø gav rigtig god mening, og jeg tror, at de unge blandt andet på denne måde ser et værdigt alternativ til drukfesterne.

6

SEA
ER
GIDS
DES

SEX
• ER •
GUDS
IDE